

Številka zadeve: U-I-304/96

Datum odločbe: 7.11.1996

Področje: zakonodajni referendum

Izrek: ugotovitev protiustavnosti tretje in četrte točke Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor

Dodatno: odgovor DZ

Odločitev: število glasov **6 (ZA): 3 (PROTI)**, število **PLM: 3**, število **OLM: 2**

SAMO ZA: Snoj, Šturm, Zupančič

SAMO PROTI: /

PLM 1: Testen

PLM2: Jambrek

OLM1: Krivic

OLM2: Ude, Šinkovec

PLM/OLM1: Jerovšek

POVZETEK ZADEVE:

Pobudniki so izpodbijali tretjo in četrto točko Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor, ker nasprotujeta 30. členu v zvezi z 19. in 33. členom Zakona o referendumu in ljudski iniciativi ter ustavno varovanim človekovim pravicam. Državni zbor je 19. 9. 1996 z Odlokom o spremembah in dopolnitvah razpisa zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor za dan razpisa referenduma določil 8. 11. 1996, za dan njegove izvedbe pa 8. 12. 1996. Volitve v Državni zbor pa naj bi se izvedle mesec prej.

Državni zbor je v odgovoru na pobudo poudaril, da bi izvedba referenduma in volitev na isti dan ogrozila ustavno zavarovano volilno pravico in povzročila vrsto negativnih posledic, pri čemer bi se mešali predreferendumska in predvolilna kampanja. Referendum naj bi bilo potrebno odložiti tudi zaradi zapolnitve domnevne pravne praznine o načinu glasovanja in ugotavljanju izidov.

US argumenti DZ niso prepričali, saj ne obstajajo pravno prepričljivi argumenti, da referenduma in volitev ne bi mogli izvesti na isti dan, kot ga tudi niso prepričali argumenti, da bi prišlo do mešanja volitev in referenduma ter predvolilne in predreferendumske kampanje. US je zato ugotovilo protiustavnost tretje in četrte točke Odloka o razpisu zakonodajnega referenduma za volitve v Državni zbor, saj Zakon o referendumu in ljudski iniciativi ne vsebuje pooblastila za odlaganje dneva referenduma zaradi zgornjih razlogov. US je tako le ugotovilo nezakonitost izpodbijanih točk odloka, pri čemer ga ni moglo odpraviti, saj ne bi naložitev odprave nezakonitosti, zaradi predhodnih dejanj DZ, imela nobenih učinkov. US je v obrazložitvi uporabilo ostre besede, kot denimo : »da je državni zbor zaradi političnih ciljev namenoma kršil zakon« (2. odstavek 7. točke obrazložitve) in je »ogrozil ravnovesje v

ustavnem sistemu, ki temelji na spoštovanju z Ustavo in zakoni določenih medsebojnih razmerij organov oblasti« (2. odstavku 15. točke obrazložitve).

Sodnik Krivic je v svojem OLM1 poudaril, da Državni zbor ni kršil zakonske ter ustavne podlage. Hkrati je spoštoval vse predhodne odločbe US, zaradi česar je bila podana pravna podlaga za ugotovitev zakonitosti tretje in četrte točke Odloka o spremembah in dopolnitvah razpisa zakonodajnega referendumu za volitve v Državni zbor.

Sodnik Ude je v OLM2, ki se mu je pridružil sodnik Šinkovec zapisal, da Odlok o spremembah in dopolnitvah razpisa zakonodajnega referendumu za volitve v Državni zbor ne krši ustavnih in zakonskih obveznosti glede izvedbe referendumu, kot tudi ne pomeni nespoštovanje odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-279/96. US naj bi v tej odločbi DZ le »svetovalo«, da naj referendum izvede na dan volitev.

Sodnik Testen je v PLM1 poudaril, da so argumenti DZ politične narave in nimajo podlage v ustavi in zakonih. Uporabil je težke besede »*Hujše ignoriranje odločbe ustavnega sodišča, kot ga je v tem primeru storil državni zbor, si je težko predstavljati*« (3. odstavek ločenega mnenja sodnika Testena). Poudaril je, da DZ ne spoštuje odločitev US še v številnih drugih primerih.

Sodnik Jambrek je v PLM2 zapisal, da je DZ kršil pravo zaradi politične nuje in ciljev politične narave. Poudaril je, da po njegovem mnenju ne obstajajo stvarnoupravičeni razlogi za odlaganje razpisa in izvedbe referendumu. Obžaloval je, da US ni moglo odpraviti posledic nezakonito sprejetega odloka DZ, s čimer so bile izvotljene ustavne pravice podpisnikov zahteve za zakonodajni referendum. Opozoril je na sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, ki poudarja, da Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ne varuje le pravice na teoretični ravni, temveč predvsem tiste, ki so konkretne in učinkovite (N.B. sodnik Jambrek je v času pričujoče odločbe US opravljal tudi funkcijo sodnika na ESČP).

Sodnik Jerovšek je v svojem delno odklonilnem ločenem mnenju poudaril, da je takšna salomonska odločitev US, za katero je glasoval tudi sam, izjemno nevarna za pravno državo, saj ugotovitev nezakonitosti, brez odprave negativnih posledic ne služi utrjevanju vrednot vladavine prava. Sodnik Jerovšek je v ločenem mnenju razkril, da je na seji predlagal, da bi US samo določilo dan izvedbe referendumu, a ga ostali kolegi niso večinsko podprli. Zato je ločeno mnenje zaključil, da »je sprejeta odločba za predlagatelje pobude brez vsakega smisla«.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

Odločba se v ničemer ne nanaša na varovanje tržnih svoboščin ali državnih posegov vanje, zato ekonomska dimenzija ni podana.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

Družbena dimenzija ni podana, niti v najširšem pomenu, ker US ni presoјalo odnosov med družbenimi skupinami, temveč gre za tipično oblastveno razmerje med državo in posamezniki.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S PS				
Pozicija LM	DOLM1	PLM1, PLM2			OLM1, OLM2
PLM1: Testen		2			
PLM2: Jambrek		2			
DOLM1: Jerovšek	2				
OLM1: Krivic					2
OLM1: Ude, Šinkovec					2
SAMO PROTI: /				1	1
SAMO ZA: Snoj, Šturm, Zupančič	0,5	1	1		

Avtoritativna dimenzija je podana v razmerju varstva pravice pobudnikov za razpis referendumu zoper oblastvene posege zakonodajne oblasti vanjo. Odločba ima **pozicijo 2**, ker je US sicer ugotovilo nezakonitost tretje in četrte točke Odloka o spremembah in dopolnitvah razpisa zakonodajnega referendumu za volitve v Državni zbor, vendar ni oziroma ni moglo odpraviti protipravnih posledic. Odločba zato nima pozicijo 1, ker je US le abstraktno zavarovalo pravice pobudnikov za razpis referendumu.

PS ima **pozicijo 5**, saj bi v tem primeru US v celoti zavrnilo argumente pobudnikov o domnevnih posegih v njihove ustavne in zakonske pravice, s čimer bi ohranilo stabilnost in avtoritativnost pravnega reda.

PLM1 sodnika Testena ima **pozicijo 2**, saj so njegovi argumenti podobni tistim iz odločbe, da je ugotovljena protipravnost izpodbijanih točk odloka.

PLM2 sodnika Jambreka ima **pozicijo 2**, saj utemeljeval, da so bila pravice pobudnikov za razpis referendumov izvotljene, vendar ni predlagal konkretnih korakov za uveljavitev nezakovitosti.

DOLM1 sodnika Jerovška je na **poziciji 1**, saj je predlagal, da bi US samo določilo zakoniti dan za izvedbo referendumov, a ni našel dovolj podpore med kolegi.

OLM1 sodnika Krivica ima **pozicijo 5**, saj si je prizadeval za nasprotno odločitev, ker ni prepoznal kršitev zakonske in ustavne ureditve. Hkrati ni soglašal, da gre za nespoštovanje predhodne odločbe US.

OLM2 sodnika Ude, ki se mu je pridružil sodnik Šinkovec, ima **pozicijo 5**, saj se v bistvenem ni strinjal z večino. Poudaril je, da so bili v tem primeru podani stvarnoupričeni razlogi za odložitve izvedbe referendumov.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Odločba se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso.</i>
PLM1: Testen	2	<i>PLM1 se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso.</i>
PLM2: Jambrek	4	<i>PLM2 se sklicuje tuje pravo oziroma sodno prakso in jo uporabi kot enega odločilnih argumentov za odločitev ali ločeno mnenje.</i>
OLM1: Krivic	2	<i>OLM1 se obrobno sklicuje tuje pravo oziroma sodno prakso.</i>
OLM2: Ude, Šinkovec	1	<i>OLM2 se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso.</i>
DOLM2: Jerovšek	1	<i>DOLM1 se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso.</i>

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Odloči drugače, kot sledi iz mnenja DZ.</i>
PLM1: Testen	1	<i>Odloči drugače, kot sledi iz mnenja DZ.</i>
PLM2: Jambrek	1	<i>Odloči drugače, kot sledi iz mnenja DZ.</i>
OLM1: Krivic	4	<i>Odloči tako, kot sledi iz mnenja DZ z vsebinsko enako ali podobno utemeljitvijo.</i>
OLM2: Ude, Šinkovec	4	<i>Odloči tako, kot sledi iz mnenja DZ z vsebinsko enako ali podobno utemeljitvijo.</i>
DOLM2: Jerovšek	1	<i>Odloči drugače, kot sledi iz mnenja DZ.</i>